

Declarația privind Știința Deschisă în Republica Moldova

Preambul: Participanții la prima ediție a Conferinței științifice naționale „Știința Deschisă” recunosc importanța strategică a Științei Deschise (Open Science). Deschiderea științei este esențială pentru abordarea cu succes a provocărilor majore cu care se confruntă societatea în zilele noastre. Pentru a avea un impact pozitiv, Știința Deschisă trebuie să se bazeze pe accesibilitate, transparență și integritate, asigurând o colaborare de încredere pentru excelența cercetării și o diseminare optimă a cunoștințelor.

Această declarație abordează în mod specific componentele-cheie ale Științei Deschise și se bazează pe declarațiile privind Open Science ([Commission Recommendation \(EU\) 2012 on access to and preservation of scientific information](#); [RECommendations for Open Access to Research Data in Europe](#); [Budapest Open Access Initiative](#); [Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities](#); [Open innovation, open science, open to the world - a vision for Europe](#); [The Hague Declaration on Knowledge Discovery in the Digital Age](#); [Tallinn Declaration on eGovernment](#)).

Prin această Declarație, dorim să contribuim la îmbunătățirea înțelegerii beneficiilor Științei Deschise și să impulsăm necesitatea de a elabora politici publice cuprinzătoare care să abordeze provocările de deschidere pe parcursul întregului ciclu de cercetare științifică: Acces deschis; Date științifice deschise; Metodologie deschise; Educație deschisă; Evaluare deschisă; Licențe deschise; Surse software deschise; Infrastructuri deschise și partajate; Știința cetățeanului; Cercetare deschisă, reutilizabilă și reproductibilă.

Participanții la Conferință îndeamnă să fie luate în considerare și să fie implementate următoarele:

1. Eliminarea barierelor în implementarea Științei Deschise

- Elaborarea politicii naționale privind Știința Deschisă adaptată la problemele Republicii Moldova, promovarea deschiderii în politicile instituționale cu privire la știință, tehnologie și inovare, precum și adoptarea / promovarea politicilor instituționale privind Știința Deschisă. Politicile de promovare a Științei Deschise ar trebui să includă stimulente și nu doar mandate.
- Atragerea investițiilor în crearea unor entități de cercetare deschise, rețele de laboratoare cu o infrastructură modernă, capabile pentru dezvoltarea de proiecte științifice și de inovare cu o participare largă a cetățenilor.

2. Implementarea publicării în Acces Deschis

- Promovarea publicării rezultatelor științifice în acces deschis, în termenii Declarațiilor de la Budapesta și Berlin, a tuturor produselor de cercetare din reviste cu acces deschis sau depozite (repozitorii) în acces deschis. Aceasta implică încurajarea utilizării licențelor deschise, în special în cazul cercetărilor finanțate din bani publici și prin intermediul agențiilor naționale sau internaționale de finanțare.

3. Consolidarea competenței și încrederii în practica Datelor Deschise

- Crearea condițiilor pentru gestionarea competentă și de încredere a datelor deschise. Facilitarea procesului de stocare, explorare, partajare și utilizare automată și manuală a datelor, crearea unui mediu modern de publicare a datelor, ce trebuie să devină detectabile, accesibile, interoperabile și reutilizabile.

4. Asigurarea integrității cercetării

- Asigurarea integrității investigațiilor științifice și etica oamenilor de știință sunt elemente fundamentale pentru a considera rezultatele cercetării fiabile, reutilizabile și de încredere. Pentru a susține acest lucru, cultura integrității cercetării ar trebui cultivată prin programe educaționale și de formare, special concepute atât pentru cercetătorii tineri, cât și pentru cei experimentați. Acest lucru este esențial pentru conștientizarea faptului că Știința Deschisă este o necesitate în condițiile actuale, în care comunitatea științifică și întreaga societate trebuie să aibă încredere și care indubitabil va conduce la evitarea risipei resurselor publice.

5. Dezvoltarea e-Infrastructurilor Deschise

- Susținerea dezvoltării de platforme, infrastructuri și instrumente informatice naționale deschise, partajate și interoperabile pentru implementarea Științei Deschise, consolidarea depozitelor digitale (repozitoriilor) actuale de documente, date și resurse educaționale deschise în instituțiile academice și de cercetare.
- Promovarea unei rețele științifice deschise în Republica Moldova care partajează resursele, datele și infrastructura pentru cercetare și inovare, oferă programe permanente de schimburi gratuite de cercetători și studenți între diferite instituții prin acorduri multilaterale de cooperare.

6. Implementarea științei participative

- Considerarea în calitate de prioritate dezvoltarea strategiilor de implementare a științei cetățenilor care să consolideze procesele de apropiere socială a cunoștințelor, să promoveze știința în viața cotidiană, să încurajeze generarea și reutilizarea cunoștințelor științifice de comunitate, precum și participarea activă a comunității în procesul de elaborare a priorităților CDI.

Recunoaștem că Știința Deschisă necesită eforturi sporite, o schimbare importantă în viziunea și activitatea cercetătorilor, un aport special din partea factorilor decizionali în managementul activităților de cercetare-dezvoltare, care trebuie să găsească soluții optime pentru implementarea rapidă și cu succes a principiilor acesteia în Republica Moldova.